

Väinämöisen soitto

Muistiinpanoja

Pekka Ervastian esitelmästä 11/4 (ja/tai 18/4) 1915

Väinämöisen soitosta on kaksi toisintoa. Nämä täydentävät toisiaan salatieteellisesti, ja yhdistämällä voi saada kokonaisuuden molemmista. Väinämöinen itse teki kantelen, toisen hauin leukaluusta, toisen koivusta. Kun kantele on valmis, tarjoaa Väinämöinen sitä toisille soitettavaksi, mutta kukaan ei kykene soittamaan; soitto ei tunnu ilolle, ei soitolle. Vanha ukko arvostelee soittoa ja lausuu: "Jos ei soitto Suomen kansan vasta vaikuta ilolle, makuuseen maanittele tahi uuvuta unehen, niin vetehen viskoatte sormille somittelijan." Ihminen, joka kärsii, saa lievennystä soitosta sekä sielullisesti että ruumiillisesti. Matalat äänet vaikuttavat rauhallisesti ruumiiseen. Soitto ottaa ihmisen pois päivätajunnastaan – tai stimuleeraa hänen iloaan ja riemuaan.

Kantele annetaan lopuksi Väinämöiselle, ja hän alkaa soittaa, ja sillä soitolla on ihmeellinen vaikutus. Koko luonto kuuntelee; maan, veden ja ilman henget, eläimet, kasvit, kivet ja kannot. Koko näkyvä ja näkymätön luonto ottaa osaa soittoon. Maan haltiat, veden haltiat ja ilman haltiat. Vain odottaa, että vainajatkin soittoa kuuntelisivat, ja silloin olisi luettelo ollut jokseenkin täydellinen. Väinämöinen itkee, ja kynelet helminä saadaan maan ja haltioiden iloksi.

Kantelen teko oli monimutkainen, eikä muut sillä voineet soittaa. Soittimella ei osaa kukaan soittaa, joka ei ole siihen oppinut. Kantele oli tehty siitä hauista, joka kuvaa eetteriruumista. Väinämöinen oli eetteriruumiista muodostanut hyvin organisoidun käyttövälineen, jossa säilyy kaikki taito,

taipumus. — Jokaisella taiteilijalla on erikoisella tavoin organisoitu eetteriruumis. Taiteellisesti tunnustettu asia on, ettei esim. suuri säveltäjä voi syntyä muuhun kuin musikaaliseen perheeseen. Kalevala opettaa, että hyvin organisoitua eetteriruumista ei kykene kuka tahansa käyttämään, sillä "soittamaan". Jos ajattelisimme, että ihmiset voisivat vaihtaa eetteriruumista, ei toinen voisi soittaa toisen koneella, siitä syntyisi rumia kauheita ääniä. Voi joskus sattua, että siinä perinnössä, jonka saamme vanhemmilta, on jotakin sopimatonta, omaan karmaan soveltumatonta. Kuta kehittyneempi ihminen on, sitä enemmän hän voi kehittää ja hallita eetteriruumistaan ja voittaa huonoja taipumuksia ja kehittää hyviä.

Sentähden kantele annetaan lopullisesti Väinämöisen käsiin, ja hän sillä soittaa. Ensin voimme kääntää huomiomme siihen, että koko näkyvä luonto kuuntelee ihastuksella. Siinä annetaan suurenmoinen opetus, kuinka vanha suomalainen viisus katseli elämää. Väinämöinen on suomalaisuuden ihannehminen, joka soitollaan hurmaa kaikki. Koko luonto, elottomatkin kuuntelevat häntä, ihastuvat ja rakastuvat häneen. Tämä piirre on täydellisen ihmisen ominaisuus. Ihminen voittaa koko luonnon myötätunnon, kauneuden ja totuuden voimalla, rakkaudella. Luonto on ensinnäkin täynnä kaikenlaisia eläimiä, jotka vielä suurimmaksi osaksi ovat villedjä. Ihminen on toistaiseksi kesyttänyt ainoastaan kotieläimet, mutta meidän tehtävämme on kesyttää koko eläinkunta, kasvattaa se rakkaudella meitä palvelemaan. — "Koko luomakunta huokaa ja odottaa sitä aikaa, jolloin jumalanpojat ilmestyvät." — Kun intialainen joogi istuu ja mietiskelee, kokoontuvat hänen ympärilleen tiikerit, leijonat ja käärmeet rauhallisina lämmittelemään hänen kirkkaudessaan. Legendat eivät koskaan synny aiheettomasti. On huomattu, että pyhät ihmiset ovat sellaisissa ystävällisissä väleissä

eläinten kanssa. Viisaus myös opettaa, että meidän täytyy ymmärtää myös kasveja ja puita. Kasvikunta on täynnä elämää ja tajuntaa ja voi tuntea rakkautta. Puutarhurit ja kasvien hoitajat todistavat meille, että kasvit ja puut ovat eläviä olentoja. Rakkaus synnyinseutuun ei ole yksipuolista, vaan siellä kaikki koivut ja kuuset ja männyt uskollisesti rakastavat meitä. Suomalaisille erityisesti on ominaista tuntea kaipausta kotipaikkaansa, – meillä on taipumusta mystiikkaan tässä suhteessa. Puun oma tajunta voi pukeutua ihmisen muotoon ja puhua, vaikka se tapahtuu harvoin. Huonosti me kasvatamme kasvikuntaa, ja me kohtelemme sitä kylmästi ja tunteettomasti.

Vielä viittaa Kalevala siihen, että ns. eloton luontokaan ei ole vailla elämää, vaan kivet ja vuoret, asunnot ja rakennukset ovat elämää täynnä! "Laet lauloi, ukset ulvoi, kaikki ikkunat iloitsi." Ei ole olemassa mitään elotonta luontoa. Tiede todistaa, että esim. metallit saattavat väsyä (partaveitsi voi olla väsynyt, sanovat parturit). Juttelemalla esim. veturinkuljettajan kanssa, hän sanoo, että veturit ovat kuin eläviä olentoja ja ovat pahalla tuulella, jos vieras niitä käyttää. Jos ihminen on pahalla tuulella tai alakuloinen, voi samaten jokin vanha huonekalu häntä lohduttaa, jos hän on tullut ystäväksi kotinsa kanssa.

Sitten maan, veden ja ilman haltiat kuuntelivat Väinämöisen soittoa. Me emme ole ainoat, jotka asumme maapallolla, vaan on olemassa olentoja, jotka eivät kuulu meidän järjestelmäämme ja asuvat täällä. Me olemme vain pieni osa maan päällä asuvista. On olemassa toinen järjestelmä, johon kaikki haltiat kuuluvat.

Symboliikassa maa tarkoittaa fyysistä maailmaa, vesi tunne- ja ilma älymaailmaa. Voi sanoa, että Kalevala tarkoittaa vain fyysisen tason haltioita maassa, vedessä ja ilmassa, jotka kuitenkin ovat näkymättömiä ja edustavat luonnonvoimia. – Suomalaiset, kuten kaikki luonnonkansat, palvelivat näitä

luonnonvoimia haltioiden muodossa, kuten tiedemiehetkin selittävät. Suomen kansa ei ajatellut näitä olentoja minkäänlaisina hierarkioina, vaan kansan demokraattinen henki näkyi siinäkin, että se kuvasi ja käsitti haltiat riippumattomiksi toisistaan ilman eri arvoasteita, ainoastaan veljellisessä yhteistyössä. Tiedemiehet kuitenkin selittävät, että tämä kansanusko perustuu vain tietämättömyyteen ja oli kansan mielikuvituksen luoma, henkisen kaipauksen aiheuttama. Näin sanovat tiedemiehet siksi, etteivät he usko mihinkään näkymättömään. Mutta me ymmärrämme, että ihmisessä on muutakin kuin näkyvä ruumis, ja että on olemassa näkymätön maailma. Otamme askelen eteenpäin ja ymmärrämme, että siinä maailmassa on muutakin kuin kuolleitten ihmisten sieluja, – enkeleitä, korkeita jumalaisia olentoja.

Mutta yleensä on vaikea uskoa ja ymmärtää, että tässä näkyvässä maailmassa on haltioita, tonttuja ja menninkäistä jne. Selitys on siinä, että nämä olennot ovat kehityksen edistyessä yhä enemmän vetäytyneet pois ihmisten maailmasta. Mutta kansa uskoo vieläkin, että näitä olentoja on kaikkialla olemassa. Monella tavalla, ei vain näkemällä, voi kokea näkymättömän maailman olemassaoloa. Kansan keskuudessa on sellaisia ihmisiä, jotka kertovat pienestä saakka olleensa näiden olentojen kanssa yhteydessä, ja ovat rakastaneet oleskella yksin metsässä ja seurustella Tapiolan väen kanssa. Sanotaan että haltiat ovat pientä väkeä, lapsen kokoisia ja puetut ihmisten tapaan sinisiin, punaisella kirjailtuihin pukuihin.

Okkultisesti katsoen ymmärrämme, että nämä kansan näkemät olennot ovat enimmäkseen maan haltioita, ja me erotamme kolme haltialuokkaa. Ensimmäinen on kaikista aineellisin, ja siksi se eniten esiintyy ihmisille. Ne ovat gnoomeja, kuten Paracelsus niitä nimitti, ja ne voivat esiintyä

aivan pieninä peukaloisina tai myös jättiläisinä, mutta luonnollinen on lapsen koko. Heidän muotonsa on eetteriainesta, ja he asuvat syvissä metsissä tai vuorten sisässä sillä fyysinen aine ei tee heille mitään estettä. He ovat tekemisissä metallien kanssa ja ovat aivan kuin kullan vartijoita. Jos esim. löydetään kultaa maan sisästä, niin nämä olennot johdattavat ja näyttävät, missä kultaa on löydettävissä, sillä ilman heidän lupaansa ei kultaa löydetäisi. – Kerrotaan, että esim. keskiaikana ihmiset myivät itsensä paholaiselle. Sillä tarkoitetaan sitä, että ihminen jollakin maagisella tempulla oli päässyt tonttujen tuttavaksi ja siten saavuttanut rikkautta maailmassa. Hän oli sopinut tonttujen kanssa, että ne antavat hänelle kultaa ja hän kuoltuaan heille ruumiinsa. Sellaisen ihmisen ruumis on usein hävinnyt; tontut ovat sen vieneet vuoren sisään salaisiin tarkoituksiinsa. Mutta tällainen suhde ei ole suinkaan luonnollinen eikä luvallinen. Kalevala antaa opetuksen, että tällainen suhde näihin olentoihin on väärä, ja ainoa oikea suhde on, että ihmisen tulee oppia näitä olentoja rakastamaan. He tulevat mielellään ihmisen ystäviksi, jos ihminen osaa hillitä omaa ruumiillista itseään. Jos ihminen ei ole juomari, syömäri, himokas ja julma, vaan uhkuu rakkautta eläimiä kohtaan, lähettää itsestään rauhallisia virtauksia ympärilleen, silloin tulevat nämä gnoomit mielellään hänen ystävikseen ja voivat vaikka tulla asumaan hänen asuntoonsa. Se merkitsee sangen merkillistä seikkaa. Sillä ihmisellä on hyvä onni. Hän menestyy maailmassa aivan kuin sattumalta. Tämä suhde voi olla perustettu edellisessä elämässä, ja gnoomit ovat vapaita auttamaan ihmisiä.

Jolleivät mestarit itse tahdo, ei kukaan voi heitä löytää. Jos täällä Suomessa asuisi mestari ja lähtisimme vaikka kymmentuhantisena joukkona häntä etsimään ja risteilисimme joka neliömetrin ja vaikka olisimme kuulleet, että hän asuu suuressa linnassa, emme löytäisi häntä eikä linnaa,

ellei hän tahdo. Hänellä on joukko palvelijoita, maanhenkiä, ja niillä on erityinen taito vaikuttaa ihmisen näköön, kuten intian fakiireilla. Fakiireilla on luonnonhenki palvelemaan, joka lumoo kansanjoukon. Mestari istuu linnassaan omissa täissään ja haltiat eksyttävät meitä, ettemme häntä löydä.

Toinen luokka, veden haltiat ovat ihmisen kanssa vielä vähemmän tekemisissä. Vedenneidot ja ahdit ihailevat sielussaan puhdasta sukupuolirakkautta, rakkauden kaihoa, siinä muodossa, ettei se mitään tyydytystä saa, sellaista, jota ihminen tuntee ensimmäisessä nuoruudessaan ilman sukupuoliyhteyttä. Rakastavaiset mielellään soutelevat järvellä; sillä heidän rakkautensa pysyy puhtaana kaihona. Sitä rakkautta aallottaret lisäävät ja kohottavat, mutta kääntyvät pois, jos siihen sekoittuu aistillisuutta. Aino näki Vellamon neidot aamulla, ja ne kutsuivat hypnoottisella voimallaan Ainon luokseen. Me sivuutamme nykyään hyvin pian tällaisen nuoruuden rakkauden; olemme kaikki käytännöllisiä, ja Vellamon neidot kääntyvät meistä pois.

Ilman haltiat elävät melkein astraalitasolla, ja he ovat eniten tekemisissä ihmisten kanssa. Kun kirjailija kirjoittaa draamaa, luo hän itselleen joukon henkilöitä mielikuvituksessaan, joiden tulee esiintyä, ja yhä elävämmäksi ne käyvät, niin että hän näkee ja kuulee ne. Tämä perustuu samaan, sanovat tiedemiehet, kuin unien näkemisenkin, persoonallisuuden jakautumiseen. Runoilijassa tapahtuu tämä jakautuminen, ja hän näkee itse luomansa olennot. Tämä on okkultisesti oikein. Ihminen luo aurassaan ja säilyttää jonkin aikaa tällaisia olentoja, kuulee niitä ja puhuu niiden kanssa. Mutta joskus saattaa tapahtua niin, että tällainen runoilijan luoma persoonallisuus rupeaa todella elämään ja voi vastustaa itse runoilijan tarkoituksia, ei tahdo kuolla, vaikka runoilija tahtoo. He erkanevat ihmisen aurasta, ja ilman haltia, sylfi, ihastuu johonkin tällaiseen muotoon ja menee sen sisälle

asumaan. Sylfit voivat tulla ihmisen ystäviksi, jos hän täyttää tietyt ehdot. Hänen täytyy olla ajatustensa herra, kolminaismaailman herra, silloin hän voi joutua erikoiseen suhteeseen ilman haltioiden kanssa. Ihminen voi tehdä kuolemattomaksi sylfin, jos ihminen luo itselleen puhtaan ihanteen, jolle ei mistään löydy vastinetta. Sylfi voi silloin ihastua tuohon ihannekuvaan ja itse ihmiseen ja voi joutua ihmisen kanssa sellaiseen suhteeseen, että haltia voittaa itselleen kuolemattoman sielun. Voi syntyä avioliittokin sylfin kanssa, mutta siinä tapauksessa on myös lupaus tehtävä. Jos se rikotaan, niin tämä ihmiseksi tullut sylfi katoaa.

Väinämöinen itki soittaessaan ja kyynelet vierivät mereen. Ihminen saattaa joutua sellaiseen haltiotilaan, täytyä niin voimakkailla tunneajatuksilla, että hänestä nämä ajatukset lähtevät ulos maailmaan, eivätkä joudu hukkaan, vaan helminä saavat kestävän elämän, jotta toinen ihminen voi ne löytää. Mitä suuri ja nerokas ajattelee ja tuntee, jää helminä tuleville ihmisille löydettäviksi.